

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середі, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
же застережені. — Рекламациі неопе-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — с.
„пів року	10 „ — „
„чверть року	5 „ — „
„місяць	1 „ 70 „

Поодинокє число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсератами
платні в Чернівцях.

Рускому учительству і всім Русинам під осуд.

Ми одержали слідуюче спростованє
і подаємо те, що в нїм сказано, а й те,
що не сказано, під осуд рускому учи-
тельству і всім Русинам.

На основі § 19. прасового закону,
позволю собі просити о поміщенє слід-
уючого спростованя:

В ч. 68. „Буковини“ з дня 23. чер-
вня 1905, під заголовком „До руского
учительства на Буковині“ писано, що
учителі Русини засідають в т. зв. „Екзе-
кутивнім Комітеті“, не кликані туди за-
галом руского учительства, а Кисанови-
чом і єго двома товаришами. Простую се
ствердженє тим, що се не правда, бо у
„Екзекутивнім Комітеті“ засідає тільки
один учитель Русин, то є, в Румунів
учитель Кисанович, а з Німців учитель
Дубинський. Всі є три учителі вибрані
одноголосно першим буковинським учи-
тельським вічем. Щоби нарадитись над
політичним становиском учителів з при-
чини виступленя Румунів-демократів і
двох Німців з вільнодумного союзу, рі-
шив „Екзекутивний Комітет“, запросити
до сеї ради ще кількох учителів Русинів,
Ромунів і Німців як екстерних. Дальше
неправдо є, що ми шістьох представителів
руского учительства, мовчали на
всі обвинованя руских послів, а іменно
д-ра Стоцкого. Зараз по скінченю виводів
Кисановича, кілько я зрозумів о що
ходить (я прийшов о 20 минут пізнійше)
забрав я слово і заявив яко віком і
службою найстарший з учителів, що ми
руські учителі жалуєм за тим, що вільно-
думний союз зменьшив ся, однако не
хочу входити в те, з якої причини се
стало ся, не хочу судити чи вина сего
лежить по стороні одної, чи другої пар-
тій. Вкінці заявив я, що по мої думці
ми учителі всіх народностей не маємо
причини меже собою зривати наші то-
варискі зносини, коли все буде ступати
в дорозі рівноправности в кождім згляді.

Дальшою неправдо є, що коли Киса-
нович посилав громами на д-ра Стоцкого,
ми всі мовчали. Товариш Карбулицкий
відпер всі заводи у довгих виводах. Я
зараз по Карбулицким забрав слово і
додав, що не позволяю кому небудь з
не Русинів мішати ся в наші домашні
руські справи і що лише ми на то маємо
право самі меже собою, коли потрібно
якесь лихо усунути. Також неправдо є,
що я при тій нагоді мав сказати як
„Буковина“ покликє ся на „N. fr. L. Z.“
що: „Заслуги Стоцкого коло рускої на-
ції виносят 28.000 К річно. Факт є,
що се хтось з противної сторони сказав,
на що я відповів, що так само Луну
22.000 К побірає. Що се видумка ре-
дакції „N. Fr. L. Z.“ і що я сего не
говорив, покликаює ся на свідків товари-
шів: Карбулицкого, Барбира, Федоро-
вича і Гараса. Заявляю, що я й післяв
тоже спростованє до „N. Fr. L. Z.“

Вкінці заявляю, що я не бою ся і
перод цілим руским учительством бую-
винським здати справу з моєї діяльно-
сти в „Екзекутивнім Комітеті“, як і у
виділі краевого учительського товариства.
При кождій нагоді, де межи учитель-
ством руским обговорювано події у
вільнодумнім союзі, твердив я, що наші
руські послї поступили собі у послідній
соймовій сесії цілком відповідно і що
ми маємо до них і на далі повне довіре.
— Стара Жучка, 23. червня 1905. З по-
важанєм Дарій Пігуляк, надучитель.

Поміщаючи отсе спростованє додамо
від себе, що воно нїби простєє наші ви-
води о стілько, що „в т. зв. „Екзекутив-
нім Комітеті“ засідають учителі Русини
не покликані туди загалом руского учи-
тельства Кисановичом і єго
двома товаришами.“ Чи се не-

правда, най розбере кождий із слів са-
мого спростованя п. Дарія Пігуляка, ко-
трий же сам пише у сїм своїм спросто-
ваню, що „Екз. Комітет“ (отже Киса-
нович і єго два товариші) „рі-
шив запросити до сеї ради ще кількох
учителів Русинів, Ромунів і Німців як
екстерних.“

Всі прочі виводи спростованя п. Д.
Пігуляка показують лише, як односто-
ронно і брехливо зreferував п. Кисано-
вич в своїй „N. fr. L. Z.“ про нараду
т. зв. „Екз. Комітету“, коли навіть своєму
найближшому товаришови, п. Пігулякови
вложив в уста слова, яких він, як каже,
не говорив. Чи й сей нікчемний посту-
пок Кисановича не отворить п. Пігуля-
кови очі, що спілка із таким чоловіком
не гідна учителя Русина?

Однак ще цікавійше для нас те,
чого п. Пігуляк не простєє. А в єго
спростованю нема і слова про те, що
Кисанович закинув учителям Русинам
(отже й п. Пігулякови), котрі були тоді
на радї, що вони на покутих сходинах
із ним чорнили і ганьбили провідників
руского народу, та що Кисанович зробив
обиджаючий закид безхарактерности
своїм „одномышленникам і дорадникам“
з Русинів, до котрих в першій лінії му-
симо зачислити одинокого учителя Русина,
що засідає стало із Кисановичем
в т. зв. „Екз. Комітеті“ і в „Краєвм
учит. товаристві“, іменно п. надучителя
Дарія Пігуляка.

Не знаємо, чи і які консеквенції по-
тягнув п. Пігуляк із сїх і ним не за-
перечених фактів. Коли ж він приймає
їх мовчки, ба навіть засідає далі із тим,
що оскаржив і обидив єго перед цілим
світлом, то суд над таким поведєнем
оставляємо в першій лінії рускому учи-
тельству, а дальше всім Русинам, яким
дорога честь лича і народна.

Руске учительство і Русини видали
свій суд про Кисановича і „N. fr. L. Z.“,
тож видадуть єго і про всіх тих, що
остають з ним у спілці.

Голос руского учительства з повіту Серецкого.

До вістки, яку ми подали про вибір
двох відпоручників руского учительства
Серецкого повіту до самостійного „За-
ступництва руского учительства“ проти
т. зв. „Екзекутивного Комітету“ Киса-
новича, одержали ми допис про слідуючі
дальші ухвали руского учительства сего
повіту. Ось вони:

Руске учительство повіту Серецкого,
зіbrane на конференції учительській в
Сереті ухвалило:

- 1) що воно зовсім вдоволенє з іме-
нованя посла Малика членом повітової
ради шкільної і не ставить иншого кан-
дидата,
- 2) що не солідаризує ся з нападами
„N. fr. Lehrer-Zeitung“ на відемаршалка
д-ра Стоцкого,
- 3) що противне поділови Русинів
на буковинських і галицких і
- 4) що дало сю директиву своїм від-
поручникам, п. Ронгушови і п. Носіє-
вичови.

Отся відправа ворожим кириникам
показує знов як найкраще високий уро-
вень, на яким стоїть загал руского учи-
тельства на Буковині, коли навіть личні
амбіції, які Луні хотів збудити як раз
між учителями сего повіту, ставляючи
поза плечима руского заступника у ви-
ділі краєвм учителів кандидатами до
повітової ради шкільної, не заколотили
єдності учительства, а противно дали
доказ єго повного довіря до послів над-
радника Малика і проф. д-ра Стоцкого,
котрі єму сего напевно ніколи не за-
будуть.

Оттак то ворожі заходи викликають
день у день нові докази незломної єдно-
сти, а тим то й сили Русинів на Бую-
вині і підносять високо народний дух до
горячого одушевленя, до сильної віри в
красну будучність руского народу, що
має таку світлу і характерну патріотичну
інтелігенцію.

Банкова промова пос. Н. Василька.

(із 31. мая 1905).

(Дальше.)

„Руске небезпечєньство“ в світлі
правди, а в освітленю др. Ончула?

Мої панове! Що аргументи,
якими др. Ончул виправ-
дував нині своє швидєнь-
ке відступленє від сво-
бодолюбних думок є над-
то марні для румунських
виборців, сего я певний. Та
він покликє ся на недільні збори.
Я знаю! вони були імпозантні, знаю
навіть ще більше, я знаю, як їх
зааранжовано. На те віче доставила
кожда бодай трохи впливова партія
свій відділ, а се було тим лекше,
що діло підпомагали консерватисти!

А ще ніколи не казав, щоб
за однісєньких зборах
могла проявити ся народ-
на воля, бо таке твердже-
нє було б прямо дїтвац-
твом! Ми знаємо се зовсім точно,
як ся робить віча настроєві (сміх),
як їх зовсім влучно назвав посол
Штравхер. Та народ знає і
щиро і вірно єго заступає
тільки той, хто знає на-
родне серце, народне ба-
жанє, а вони виходять на яву
тільки рідко на таких зборах, як
ті, що відбули ся в Музичнім това-
ристві. (Оплески). Ми бачимо, що
волоский парід є від кіль-
кох лїт прямо мячем, яким
бавлять ся поодинокі пар-
тій, і ніхто більше над сим не
боліє, як саме ми, Русини, дарма,
що тов. Ончул проголосив нечаяно,
неначе-б ми були великою небезпе-
кою для Румунів. Коли-ж ми були
і є нею досі, то як міг пос. Ончул
навіть через часок іти разом із
провідниками так небезпечної пар-
тій? Як міг він завітати їм таку мо-
гучість, як се він подає. Се можу
я роз'яснити. Шп. Ончул так само
як і Волчинський знають дуже до-
бре, що мнима наша пожад-
ливість і руске небезпе-
чєньство се нічо иншого
— як теперішні агітацій-
ні кличі, потрібні для їх
хвилєвих цілій. Щож захо-
пили Русини за час нашої могучости,
за час триваня „Вільнодумного Со-
юза“? Із половини члена виділу
краевого маємо тепер цілого. (Зна-
менито!) За волею цісаря і пред-
ложенєм князя Гогенльогє сидить
тепер посол др. Стоцкий онде в
кутику соймової салі (Сміх) і, як
краєвий маршалок встане із свого
сиджєня, то він має право прислу-
хувати ся нашим промовам. (Сміх

і оплески). От се відступили нам
волоскі товариші в хвили благо-
родного зворушеня. (Сміх). За-
ступництво в Виділі краєвм має
свою основу, що товариш Ончул
знає хіба дуже добре, тільки в ба-
жаню краєвого маршалка барона
Юрія Василька.

Але ідїм дальше! Що-ж той
заступник в Виділі краєвм зро-
бив для Русинів в виконуваню сво-
єї „могучости“? Ось бачите якийсь
Русак став диюрієстом. (Веселість).
Але-ж се є все, що ми на націо-
нальнім поли за цілий час ведєня
Виділу краевого пос. Стоцким осяг-
нули. (Пос. Стоцкий: *Навіть і сего
не зробив я сам, бо мусїв в тій
справі звертати ся на перед до др.
Луну. — (Слухайте!).* Ах правда!
Я звернув ся до д-ра Луну, а він
був так ласкав прийти із помічю
своїї дїйсної всемогучос-
ти також і Русакови.

Впрочім я не думаю, щоб єра
ведєня справ краевого виділу д-ром
Стоцким мала ще довго трєвати.
Ми Русини, самі ми мусимо бе-
регити ся того, щоб за нічо,
кажу: за пустєнічо обєси-
пувано нас із усіх боків
ворогованєм, та щоб од-
ному із найліпших наших
мужів за всю єго безмеж-
ну працю і посв'яченє
для краю відплачувано —
одною невдячностію. (О-
плески). Отсе можу я тут заявити,
а рівночасно апелюю до високої па-
лати і прошу мені сказати, чи хто
із присутних тут панів мав коли
небудь причину скажитись на яку
небудь партійність д-ра Стоцкого,
проявлену в єго урядованю. (На
сали тихо, тільки др. Ончул каже
півголосом: *А Носієвич в Радівцях
і комітет дороговий в Чернівцях*).
(Пос. Штравхер: *За сим голосу-
вав прецінь Сіміонович! — Пору-
шенє. Несутюкий*). Мої Панове! Ни-
ні приходить ся дуже тяжко поле-
мізувати з пос. Ончулом. Коли чо-
ловік, про якого ми в кождій спра-
ві мали найліпше переконанє, як
Ончул, добачує національну кривду
і в тім, що потягнує до відвічаль-
ности старосту, який в зовсім опти-
мальний спосіб розумів свої обовязки
яко зарядчик гроший дорогових, а
який ще до недавна був червоним
сукном проти Румунів, то мені
просто мішає ся в голові! (При-
знаня). Я знаю, що тов. Ончул
богато своїх тверджень в короткім
часі повідликував, я знаю, що він вміє
з білого зробити чорне, але-ж я-б
хотів бачити бодай останки якоїсь
думки і переконаня у него і для того
прошу єго моєї мови не заправляти
увагами, які-б цілком знищили моє
добре понятє про него, яке і так
через теперішні події підірвало ся.
(Признаня. Оклик пос. д-ра Ончу-
ла). А коли вже єму о мою думку
не ходить, то мусить єму хоч трош-

ки залежати на думці всіх прочих і цілого краю, коли подумає, що власне та добра опінія про него, піднесла его в так короткім часі так високо, та що лише короткого часу потреба би, щоб его скинула в діл, чого я мимо того всего, що зайшло, всегда таки жалувал би!

Говорило ся також про се, що Русини мішають ся до обсаджувачів міст, які доси занимали Румуні. Я мушу проти сего найостріше запротестувати. (Пос. др. Ончул: Ви може не протестували проти особи д-ра Лупу? А як стоїть справа з Львом Васильком?) Ми ніколи не протестували проти особи — лише проти ваших річево нестійних і некорректних жадань в справі президентури, а що до послідного питання, то ходити ту о обсадженом становищі в дирекції фонду пропінативного. Мій на жаль недавно померший вже стрий Лев Василько хіба не потребував протекції. Він був визначною личністю між великою посілостю, був без мого відома делегований Виділом краєвим до дирекції фонду пропінативного яко наслідник бар. Мустаці. По его смерті був тов. Ончул власне у мене у Відні. Він просив мене, щоби я постарав ся о те, щоби з ради управляючої желізницьами виступив дідич п. Вайсельбергер. За те увійде він за его — тобто Ончула — протекцією до дирекції фонду пропінативного, а тимчасом він сам — Аврель Ончул — хоче стати (Verwaltungs-rat-ом) адміністративним радником желізниць. (Слухайте! Слухайте!) Ледви я однак приїхав до Черновця, каже мені п. Лупу: Проф. Галіп мусять дістати ся до дирекції фонду пропінативного. Я відповів: Про мене! Я в сій справі не маю рішати, позаяк я не є членом Виділу краєвого. Тільки було всего!

Становище Русинів в банківській справі.

Тов. Аврель Ончул добачує в справі становища нашого — то є руских послів — супроти президентури банкової причину до закидів, а навіть підозрівань нашої партії, які пробував сконструувати. Нехай мені отже буде вільно спростувати его виводи в тій справі по справедливості. Я можу спокійно з гори заявити, що ся мала поміч его пам'яті, яка видає ся конечною потребою для него, не буде могла навіть стрінути ся з его запереченням, бо я — в противенстві до его тверджень — держу ся всегда правди.

Що між мною та др. Стоцким зі сторони Русинів, а Аврелем Ончулом в імені Румунів, перед уконстатованем вільнодумного соймового союзу вели ся переговори в справі поділу сподіваних краєвих гідностей — се є правдою.

(Далі буде).

Політичний перегляд.

З австрійського парламенту. На початку вівторкового засідання палати послів висказав президент палати гр. Феттер жаль з причини, що так часто послі опізнують ся і що засідання так пиняво ідуть. Супроти того президент звертає увагу послів, що єсть їх обов'язком ходити на засідання і взиває провідників поодиноких клубів, аби

також впливали в тім напрямі на послів; в противнім случаю буде мусів президент на случай неповноти палати зарядити читане каталога. На внесенє посла Хоца читано інтерпеляції і внесення в словнім змісті. Пос. Хоц вніс відтак відкрите дискусію над оногдашньою відповіддю п. міністра торгівлі бар. Калля в справі приймає чеських поштових переказів у Відні. Внесенє відкинуто. Приступлено до дневного порядку, т. є. до генеральної дискусії над бюджетовою провізориєю. Забрав голос генеральний бесідник пос. Менгер, що обговорював чесько-німецькі відносини, а відтак німецький посол Герольд, що виступив против правительства за его намірені уступки в користь Чехів. По кількох фактичних спростованях і виводах референта рішено приступити до спеціальної дискусії бюджетової, в якій промавляв пос. Шрот за реформою нотаріату; посла Кінеман і Поммер, заявляючи що Німці будуть завзято опирати ся основаню слов'янського факультету правничого в Любляні. Відтак забрав слово пос. Ник. Василько і заявив, що Русини мусять стояти в опозиції з причини незміненого неприхильного становища правительства супроти руского населення в Галичині. Зі становища Буковини бесідник мав би мало причин до невдоволення з правительства. Бесідник мусить сконстатувати, що управильнені відносини в адміністрації краєвій, які заінагурував попередній незабутний краєвий президент Буковини, кн. Гогенльог, йдуть далі тим самим шляхом. Наслідник кн. Гогенльог веде управу краєву також зовсім коректно. Із промахів давних краєвих правительств, які вмішували ся до борб поодиноких партій через інтриги, через піддужуване одної партії проти другої, від ери Гогенльогого нема вже на Буковині навіть і сліду. Правительство полишає партії їм самим, і таки є воно найліпше. При наших зовсім своєрідних відносинах, ми протестуємо проти німецької мови у внутрішнім урядованю, однак мусимо застеречи ся супроти того, щоб уряди порозумівали ся з партіями також в німецькій мові і то через переводчиків! Се стан, якому пари хіба нема ні в однім короннім краю. Даліше застерігає ся бесідник проти „айншубів“ чужих урядників на всі визначніші становища і проти у посіджувачю Буковини при розділі грошевих средств із державних фондів. Відтак змальовує бесідник сумне материяльне положенє учителя, а для зарадження сему домагає ся санкції фінансового проекту, порішеного соймом. Після сего став пос. Василько обговорювати становище Русинів в справі церковній і застерігає ся в першій лінії проти того, що пос. Попович ділить Буковинських Русинів на молоді і староруску партію. (Сим п. Попович хотів мабуть упозорувати, що ромунізація болить тільки одну партію Русинів, коли на неї обурює ся буковинсько-руський нарід!) Пос. др. Попович балакав багато про молдавську церкву і про волоско-національний характер церкви і т. д. Такі історичні теревені руского народа не зігнють. Нас Русинів є нині більше як 300.000, а Румунів є 200.000, тож мусимо мати в цер-

кві бодай тільки права, що менше. Та правительство хіба може собі уявити, яке довіре може мати населенє до священників, як вони навіть не розуміють его мови. В нашій греко-православній церкві має цісар більшу могутність, як у якій небудь иньшій церкві в Австрії. Цісар Франц Йосиф є так само головою греко-православної церкви, як цар в Росії. Однак він будучи католицким монархом думає, що ему не яло ся вмішувати до справ греко-православної церкви. Наслідком сего є те, що маємо цісаря-митрополита Ренту — а проти сего мусимо протестувати. (Признання і оплески Русинів).

Після того значною більшістю голосів ухвалено провізорию бюджетову і на тім засіданні замкнено. На засіданню із д. 28. прийняла палата по доволі оживленій дискусії торговельний договір з Німеччиною в першій читанню.

Револуція в Польщі. Розрухи, чи радше борба 60.000 робітників в Лодзі, про що ми писали в попереднім числі, тривала даліше через суботу, неділю і понеділок. Робітники пробували ще кілька раз ставити барикади, які однак військо добувало штурмом; кидаю також бомби між иньшими кинено бомбу до стаїн коний козацьких, яка убила 5 козаків, ранила 16, а 60 коний розірвала в кусні. Крім того нищили робітники правительственні будинки. Ві всіх головніших містах Польщі оголошено стан военний. Цікавий факт зайшов серед війська в Лодзі. Іменно цілий промський полк драгонів заявив, що більше до безборонних стріляти не буде, в виду того цілий той полк на тайний розказ ген. губ. Максимовича перенесено до Полоцка. Також вицфано з полків в Лодзі всіх польських і жидівських вояків і офіцерів. Події в Лодзі відбили ся гостро в цілій Польщі. На вість про різню товаришів в Лодзі почали ся борби робітників з військом в Варшаві, Ченстохові, де є доси 200 убитих і 500 ранених в Гриничій Діброві і иньших. В виду сего 19. корпус рос. рушив з Берестя лит. до Варшави. Правительство побоює ся впливу сего руху на міста російські, думаючи, що вість про події в Польщі викличе загальну революцію. І справді вже і в иньших містах Росії рух починає ся. Перша пішла Одеса, де проголошено страйк генеральний і де вже прийшло до перших борб з поліцією.

Конфлікт Німеччини із Францією. Гук армат недавно на морі, а нині в Манджурії, нечувані геройства Японців, а страшні погроми Росиян поглитали всю увагу світа, так що навіть дуже важні події в иньших державах проходять майже без сліду, без враження. От хотьби возмїм відносини між Німеччиною а Францією; вони заострили ся через справу мароканську так, що навіть найбільше умірковані політики французькі і німецькі були певні, що лише війна між Німеччиною, а Францією розвяже сю kwestію. Дійшло до сего, що ціла дивізія війська німецького на границі французькій стоїть від місяця готова кожної хвили переступити границю французку і роздуть іскру мож навіть світової війни — а сильні загоги зі східних границь німецьких з великою скорістю пересувано на захід. Так само і Франция переслала численні відділи всіх родів війська над Рен. Щоби пояснити причину сего заострення відносин між Німеччиною, а Францією треба поглянути на поступованє Німеччини від початку війни російсько-японської. — Давні наслідники католицьких лицарів хрестоносних відзначали ся всегда спеціальною жаждою заграбування чужих земель. А в послідних часах терпіла Німеччина передовсім на жажду набути як найбільше колоній; біда була тільки в тім, що годі було їх кому небудь видерти, бо всі держави скріплені союзами мали на стілько сили, щоб відбити захлапність тевтонську. Аж ось прийшла війна російсько-японська, прийшли погроми Росії, прийшло ослабленє союзниць „відвічного ворога“ Німеччини — Франції. А Франция без союзниць слабша від Німеччини. А Франция має тепер Мароко, о що можна якось за-

чепити. Ходило ще лише о випробованє, до яких кроків склонна Англія на річ Франції. А коли справа мароканська дозволила Німцям думати, що зі сторони Англії нема чого боятися, помашерували німецькі війська з границь російських, де вже Німцям нічого боятися, над Рен, а дипломатія німецька поставила жаданя упокоряючі Францію. Факт уступлення Делькасо, а наділенє Біллова титулом князя — є як висказуєт ся богато політиків другим моральним Седаном для Франції. Нині здаєт ся війни між Францією а Німеччиною нема що боятися, характеристичне однак те, що страх перед нею є власне причиною навязання переговорів між Росією а Японією. Іменно Рувер мав склонити царя до заключення мира, вказуючи на небезпеченство, яке грозить Росії, на случай волюбі Німеччина, побивши Францію, стала першорядною сухопутною силою в Європі. Тоді Росія не встояла би перед германським смоком. А що і Англія в послідних днях заняла для Німеччини непожаданє становище, що Росія готова заключити мир, що флота німецька гірша від французької і евентуально англійської, а особливо, що Франция має значно ліпшу артилерію — тож Німеччина мусить гамувати троха свій апетит, а що і теперішній франц. мін. справ зовніш. Рувер чоловік миролюбивий, то може і справа Марока, яка втворюла конфлікт німецько-французький, дасть розвязати ся в мирній дорозі. На всякий случай Франция вийде з сєї справи до певного степеня упокорена, дарма, що поносить тільки жертв для своєї надневної союзниць тільки в тій цілі, щоб забезпечитись проти Вільгельмових плянів.

Росія й Японія.

Правительство Росії і Японії, доносить із Вашингтону агенція Райтера, повідомили президента Рузвельта, що їх повновласники з'їдуть ся в Сполучених державах в перших десяти днях серпня. Значить ся до того часу можуть наступити в Манджурії ще важні, кроваві бої. Тамашні операції военні тепер дуже важні в наслідок дощів. Рівнини порозмивані, доріг ніяк пройти, а вже прямо неможливо перевозити по них тяжші транспорти. Про борби ворожих передних сторожій наспіли ось такі вістки: Із Токио доносять урядово, що дня 22. виконано атак на неприятеля, який заняв був гора на північний схід від Наншанхену і прогнано его. Частина неприятеля, що обсадила була західні збіча, боролася завзято. Позицію добуто остаточно штурмом. На иньшій ворожій відділ, який займав гора зі півночі виконано атак з фронту. Рівночасно обійшли Японці ворогів із північного сходу і відтяли їх відворот, при чім завдали їм великі шкоди. Неприятель вивів ся в замішанню хоругв Червоного хреста, але Японці стріляли даліше. В замішанню втекли Росияни на північ. Їх сила виносила 3000 мужа інфантерії і кавалерії і багато армат. На полі бою остало 50 неприятельських трупів, а втрати взагалі виносять разом 200 людей. Втрати Японців незначні. — Від ген. Леневица наспіли такі депеші: Дня 24. с. м. в положеню нема ніяких змін. Д. 22. старали ся Японці в просторі положенім на схід від желізниць виперти наші передні сторожі в долині Каокю, але їх відперто. В околиці Гайгунгчен вислано відділ до Наншанхену, який прогнав передню сторожу японську і посунув ся даліше на південне від Наншанхену. Иньший відділ висланий до Усанглія уступив, ствердивши присутність значних сил ворожих. Японці гонили за тим відділом і обсадили Ялемози. Дня 21. розпочали Японці офензиву із сторони Шіміяоце-Туангу, але їх відперто. — В Корей обсадили Японці Шуненг. — Дня 25. телеграфував знов ген. Леневиц отсе: Дня 22. розпочав неприятель нову офензиву в околиці Гайгунгчан проти нашого відділу в напрямі Шіміяоце. Енергичний атак Японців скомпіновано із окруженем нашого правого крила. Неприятель засипував наші позиції арматним огнем. Швидкий огружуючий рух неприятельської колонами загрозив відвороту наших військ, тоді вислав командант нашого відділу кавалерію проти неприятельської колонами і зарядив відворот наших військ. Неприятель за нашим відділом не гнав.

ДАНИЛО ЛУКИЧ МОРДОВЕЦЬ

улюковів ся на 75. р. життя вночі із 24. на 25. с. м. в Кисловодську, в Росії, по довгий а тяжкій недугі.

Не дідавшись святкування 50-літнього свого ювілею, помер чи не найстарший „український дід“ в чужій Росії. Помер в чужій землі, серед чужого народу, якому на жаль поспівати увесь свій літературний талант. Ох колиб воно так сталося, щоб Покойник йшов послідний Гоголевим шляхом, шляхом, на яким сини України покидали її вже на перших кроках і всі свої сили, увесь талант несли чужим в жертву... І пок, Данило Лукич майже всі свої історичні повісті, яких назбирає ся кілька десятків, писав тільки в мові російській. У мові російській являлись і його публіцистичні научні розвідки. Та голос українських „верб“, що шумлять при греблі“ долітав до уха Покойника і до Петербурга і тоді то немов про велике свято писав він дрібні настріїв картини і оповідання в мові українській, які із за своєї чудової мови і розлитого ліризму все будуть мати почесне місце в укр. словесності. До речі треба замітити, що пок. Данило Лукич передовсім в останні роки став в Петербурзі так сказатиб офіційним заступником українства, обстоював за ним в пресі проти русифікаторів, горнув круг себе петербургську українську колонію, запомогав укр. студентство, брав живу участь в народних святках і не мало поспівати енергії петербургському тов. ім. Шевченка. Не треба забувати і його виступу проти Куліша, як він в „Кращанці“ зійшов на польсько-московські манівці. Пок. Данило Лукич родив ся 1830 р., з козацького роду в Данилівці. По укінченню університету остаточно в Петербурзі став кандидатом іст. філ. факультету. Служив по преріжних урядах, аж 1864 р. переселив ся до Петербурга, де до кінця сідового віку служив у міністерстві комунікацій. Під зглядом політичним належав до уміркованих лібералів, а друживав із найвизначнішими Росіянами як пок. Михайловський, Чернішевський, Лесков і ин. — Вічна йому пам'ять. Земля йому пером!

НОВИНКИ.

Чернівці, 29. червня 1905.

Державна поліція. „Wiener Ztg.“ доносить: Цісар санкціонував пропозицію закону буковинського союму в справі передання деяких обов'язків місцевої поліції в Чернівцях спеціальним органом воеводства. Іншими словами Чернівці дістають державну поліцію.

Черновецькі страйки. Страйк челядників столярських триває далі, до них прилучили ся ще челядники слюсарські і бляхарські, які також розпочали безробітє.

Бюджет м. Чернівців на р. 1906. До преліментарної комісії, яка зачне радити над бюджетом за р. 1906 вже з початком липня вибрано радних: Йосифа Грегора (голова), д-ра А. Сальтера (заст. голови), д-ра А. Норста (референт), д-ра Й. Франка, д-ра К. Кліма, І. Любара, В. Тельмана, Н. Тіттинера, А. Вальштайна, А. Вегнера, Ю. Войтка і О. Цуркана.

Огонь у Вашківцях н. Ч. вибух дня 25. с. м. о 5-й год. по пол. на обійстю господаря О. Князкого, причім згоріла кошеня, обезпечена в крак. товаристві аскураційнім. Годить ся при сїм згадати про акцію ратункову тутешного тов. „Січ“, яке явилось з синавкою, як лише бухла перша подуміння. Мимо тяжких обставин, бо вода була неприступна, часть товаришів удала ся до Карапчева на отворене „Січ“, повіскої сивавки уживали по раз перший при вогні, а вітер був не корисний, мимо сего всего уратовано дещо дерева з колешів і уратовано хату в напрямі вітру і на три метри стоячу коло горючої шопи, тим самим уратовано і загрожених сусідів. Зовсім не маємо на-

міру писати не заслужені похвали для „Січ“ — але признати мусимо, що ліпше не удала би ся акція ратункова і найкраще веденій постійній сторожі вогневій.

Будова залізничного двірця. Будівлю дому опалового і приміщення на варстати при новім двірці переняла на себе на основі офертової розправи фірма Кароль і Емануїл Тавбер за 172 тисячі корон.

Смерть спекулянта. В Парижі застрілив ся передвчєра великий спекулянт біржевий Родеріх. Він упав жертвою паніки, яка запанувала тамтого тижня на парискій біржі в наслідок мароканської аєри, яка викликала нечувану знижку курсів. Родеріх був заангажований в рентах і мінах на мільйони.

Із судової салі. Що судови приходять ся не раз осуджувати шабляново людей, які є рішучо ненормальні, і не надають ся ні до домів божевільних ні до в'язниці, на се може бути доказом і діло Андрія Царика із Ренужинець розбиране сими днями черновецьким трибуналом судив присяжних. Андрій Царик вже сидів раз за молоду на лаві обжалуваній за рабункове убійство і тоді за судженого на шибеницю. По уласкавленню на доживотну в'язницю пробув у ній 22½ року. А коли решту кари даровано йому в дорозі ласки, вернув домів, щоб знова взяти на душу страшний гріх. Ось дня 24. лютого с. р. закрив ся Царик до комори старого Кирила Лєська і вкрав у него курку. При виході зустрів ся із Лєськом, який вийшов случайно із хати. Лєсько хотів Царика придержати, але він жубурнув ним до землі і став его дусити так довго, аж він віддав духа. По сїм пішов Царик до хати, забрав трохи одіня, курок і пішов спокійненько домів. Коли его по трох днях арештовано, признав ся до вини, а у висторок признав его трибунал судив присяжних по переведеній розправі 6 голосами проти 6-ох винним рабункового убійства. В виду сего засудив его судовий трибунал на кару смерті через повішенє. Оборонець Царика адв. др. Гані зголосив жалобу неважності. — Дня 24. с. м. суджено перед тим же трибуналом дорожніх парубчаків, Григорія Нуцукля, Василя Бутука, Митра Горічука, Николая Киндзерського і Николая Крїторєка (всі в віці між 17, а 22 літами) за те, що дня 28. марта 1905 напали на хату Параски Кирилюк і обезсиливши її, знасилювали. Обжалувані боронили ся тим, що не уживали ані насилія ані погроз. Судії присяжні заперечили головне питання що до насильства як і побічне що до переступку проти моральности, в виду сего усіх обжалуванних, яких боронив др. Галіп і др. Вахтель, увільнено від вини і кари.

Утеча із в'язниці. Йосиф Лужанський, якого за замордованє Брамбіра на габєбургській горі засуджено спершу на смерть, а відтак на доживотну в'язницю, утік перед кількома днями разом із не безпечним вломником Т. Павайком із львівського заведенія карного, але его спіймано ще того дня таки у Львові, за те Павайк пропав без сліду.

Раду громадську в Рогізні розв'язало правительство із за найдених не правильностей в урядованю, а веденє громадських агенд поручено емеритованому оберстлейтнантові-аудиторови Каролеви Келєрови.

Кіцманська філія товариства „Руска Школа“, відбула дня 15. червня с. р. в Кіцмани конференцію, на котру явилось ся около 50 членів. По привитаню зібраних головою товариства відтримав судовий адюкт п. О. Бурачинський, дуже цікавий відчит про правну пораду для селян, особливож про пораду в так важних для них справах завіщаня і книг ґрунтових, при чім підійє з натиском, що як в сїх, так і иньших справах судових в інтересі чим скоршого, справедливого їх порішення наклонїти б селян до правдолюбивости тай радити б їм лиш то, що цілком певно знає ся, в противнім разі відсидати б їх найліпше до самого суду, бо в кождім суді призначені певні дні (в кіцманьскім суді понеділок), в котрих судії уділять людям безплатно всякої інформації і поради. Грімкі оплески обдарили п. прелеґента за его удачний, вельми інформаційний виклад. Про другу точку днєв-

ного порядку, то є про теми придатні на відчит для селян, реферувала учителька п. К. Малицка, котра, не обмежаючи ся на самі теми, виголосила дуже старанно оброблений, глибоко обдуманий відчит про способи просвіти широких мас взагалї й про людодів університети та поставила вкінці резолюцію, щоб удати ся до центрального відділу товариства з просьбою, аби той в порозуміню з иньшими філіями й фаховими людьми заняв ся з'організованем відповідного для наших потреб людодового університету. Збори із заявою признаня й відчїности для п. прелеґентки прийняли ту резолюцію і висказали разом бажанє, аби п. Малицка постарала ся о видрукованє свого гарного відчиту в „Буковині“. — Між вільними внесеннями поставив надучитель п. Войновський резолюцію, що збори висказують теперішньому „Вільнодумному Союзови“, а з особна руским послам повне довіре та не узнають ніякої иньшої організації руского учительства як товариство „Руска Школа“, зглядно его філії. Сю резолюцію прийнято одностайно й рішено, подати її телеґрафічно до відомости руских послів. На тім конференцію закінчено. — Від філії товариства „Руска Школа“ в Кіцмани: *Сергій Школярівський*, голова. *Вол. Григорович*, писар.

Ножівники. Іван Гадєнюк, піднивши собі здорово, посварив ся в понеділок із товаришем по царцї Николаєм Ольбріхом. Від слова прийшло до бійки, підчас якої Гадєнюк завдав Ольбріхови важку рану понизше лівого уха. Гадєнюка арештовано, а Ольбріха заосмотріла чернов. ратункова станція.

Утопив ся. Дня 20 с. м. утопив ся около 10. год. перед пол. Йозефальванський господар Петро Ісван Ференц, бредучи недалеко Капукімпудуї через ріку Молдаву.

Оповідки і іменованя.

Іменованя і перенесеня в буковинських школах середних. Міністер просвіти і віроісповідань надав проф. гімн. в Бережанах, Іванови Приймї, посаду в держ. гімн. в Кіцмани, проф. гімн. в Радівцях, д-ру Гугові Герцогови, посаду в держ. гімн. у Фальорсдорфі, проф. гімн. в Радівцях, Леопольдові Герцогови, посаду в держ. гімн. в Моравскім Трібав, проф. гімн. в Радівцях Ернєстови Горі, посаду в держ. гімн. в Фрайштадті, дійсному учителеви державної школи промислової в Чернівцях, Юлієви Коблішкіму, посаду в держ. школі реальній в Барнесдорфі, іменував дійсним учителями, сусудентів Льва Гофмана із гр. прав. школи реальної в Чернівцях, для тутешної ц. к. П. гімназії, Теодора Керна із ц. к. П. гімназії в Чернівцях для гімн. держ. в Радівцях, Альойзія Лебовтона з П. ц. к. гімназії в Чернівцях із підвишенем при тім самим заведеню, а Озія за Ордїтнанца із гр. прав. гімназії в Сучаві, для державної гімназії в Сереті.

Продовженє основуючих зборів повітового товариства „Руский Народний Дім“ в Вашківцях н. Ч., відбуде ся в неділю, дня 2. липня о год. 1. по полудні в комнатах „Рускої Бєсїди“. Просимо о як найчисленнішу участь. — За комітет: *Іван Герасимович*, учитель. *Гедєжим Лисинецький*, начальник суду.

Із ц. к. університету. П. Івана Саноцького промовано на стєпень доктора прав. Промотором був проф. др. Альфред Гальбан.

Відзначенє. Краєвий презид. признав гр. прав. парохів в Нових Фратівцях Івану Грамотовичеві почесний медаль за 40-літню вірну службу.

Винаєм пропінаний. На засіданю Дирекції пропінаний роздано слїдуючі пропінанці: 1. Людї-Горєча броварови буков. тов. акційного. 2. Раранчє і Слободзія-Раранчє дотеперішному винаємщикови Й. Фішерови. 3. Кучурів малий і Барбівці Г. Лякєрови. 4. Кулівці Л. Вайнребови. 5. Вікно Ісакови Гертєнєрови. 6. Оршівці Ізр. Шаєрфштайнови. 7. Опіхлібі Регін Розєнцвайг. 8. Костину Янкєви Дікманови. 9. Людї-Гумору М. Розєнштрахови.

Із штуки і літератури.

Артистичний Вістник, місячник поспівачений музиці і штуці. Річн. І. Випуск V. за май 1905 містить: Іван Труш: Новий театральний будинок і

вигляди на будучє. Філарєт Колєсса: Кілька слів про збиранє і гармонїзованє українських народних пісєнь з доданєм листів Миколи Лисєнка. Домєт: Hector Berlioz про хор придворної канєї в Петербурзі. Іван Франко: Думка профана на музикальні теми. Іван Труш: Вистава українських артистів. М. Мочульський: Іван Труш. Огляд музичний. Зі штук плястичних. Некрольоґ К. Мокловського. Від Редакції. В сїм випуску поміщено фотографічні знимки образів: „Козак“, рисунок І. Бурачка, „В комнаті“, картина Людмили Драгоманової; ще одна невідписана картина кисти п. Жука(?) і паличку в ґуц. стилю як: артистичний додаток містить V. випуск Арт. Вістника портрет п. Аріадни Труш, кисти Івана Труша. Музичного додатку до сего як і попередного випуску Арт. Вістника не долучено, бо редакция задумє видати пізнійше більший твір музичний. Арт. Вістник видає Союз Співачких товариств у Львові (Вірменська ч. 2, І. поверх), куди належить висилати замовленя і прєдплату (10 корон або 5 рублів в рік).

О мелїорациях. Написав Андрій Корнєллі, інженєр Виділу краєвого. (Передрук з „Економїста“). У Львові 1905. 3 друкарні Наукового товариства імені Шевченка у Львові. Ст. 45+3 — 8-ки. Цїна 50 сотиків. Зміст брошурки: I. О мелїорациях взагалї. II. Регуляція рік. III. Охорона перед повінню. IV. Осушенє ґрунтів. V. Дренованє. VI. Наводненє ґрунтів.

Про комасацию ґрунтів. Написав о. Стефан Онїшкевич. (Передрук з „Економїста“). У Львові, 1905. Накладом автора. 3 друкарні Наук. тов. імені Шевченка. Ст. 32 8-ки. Цїна 50 сот.

Оба отї виданя можна набувати в книгарні Наукового товариства імені Шевченка у Львові ул. Театральна ч. 1.

Малий фейлетон.

Ів. Турґєнєв.

Чорноробучий і Білоручка.

(Розмова).

Чорноробучий:

Чого лізєш до нас? Чого тобі треба? Ти не наш... Забирай ся!

Білоручка:

Я ваш, братя!

Чорноробучий:

Щє що: наш! Що видумав! Подиви ся хоч би на мої руки. Видиш, які вони брудні? І гноєм їх чути, і дєхтем, — а твої руки, — ось, — білі! І чим вони пахнуть?

Білоручка (подаючи свої руки):

Понюхай!

Чорноробучий (понюхавши):

Що за диво? Заносить чистим же-лізом.

Білоручка:

Желїзом, так є! Цїлих шість років носив я на сїх руках кайдани.

Чорноробучий:

А то за що?

Білоручка:

За те, що вашим добром журив ся, хотїв увільнити вас, сїрих, темних людий; ставав проти ваших гнобитєлів, бунтував... Ну, і мене заперли.

Чорноробучий:

Заперли?! Адеж вільно тобі було бунтувати! —

(Два роки пізнійше).

Той самий чорноробучий — до другого: Чуєш, Петре! Пригадуєш собі, як передтогїдного року говорив з тобою якийсь білоручка?

Другий чорноробучий:

Пригадує... і щож?

Перший чорноробучий:

Бач, його сьогодні вішають; прийшов такий приказ.

Другий чорноробучий:

Все бунтував?

Другий чорноробучий:

Егеж... А ось що, Митре: чи не мож нам роздобути того посторонника, на яким його повішуть? Кажуть, що від його настає в хаті більше щастя.

Перший чорноробучий:

Слушна гадка! Треба спитати ся, Петре!

Переклад В. К.

Дешеві сталі ціни — явні на кожній штуці.